7. Розпорядження Кабінету Міністрів України Деякі питання реформування державного управління України від 21.07.2021 № 831-р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80?
8. Указ Президента України Про Стратегію розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки від 11.06.2021 № 231/2021. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/231/2021?

DOI https://doi.org/10.36059/978-966-397-668-6-31

ТРАНСФОРМАЦІЯ ОСВІТНІХ ПРОГРАМ: ВІД ПОТРЕБ БІЗНЕСУ ДО КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОГО ВИПУСКНИКА

Пухальська О. М.
викладач вищої категорії циклової комісії автоматизації та електроустаткування,
ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки «Українського державного університету науки і технологій»
м. Кам'янське, Україна

Манейло О. Ю.
викладач вищої категорії циклової комісії економічних дисциплін,
ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки «Українського державного університету науки і технологій»
м. Кам'янське, Україна

Чуфещук К. І.
викладач вищої категорії циклової комісії автоматизації та електроустаткування,
ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки «Українського державного університету науки і технологій»
м. Кам'янське, Україна

Динамічний розвиток цифрових технологій, автоматизації виробничих процесів та сучасних технологій проєктування і виготовлення продукції зумовлює необхідність постійного оновлення змісту професійної підготовки. Освітньо-професійна програма має не лише відповідати встановленим нормативним вимогам, а й забезпечувати формування компетентностей, актуальних для сучасного ринку праці.

Відповідно до Закону України «Про фахову передвищу освіту», освітньо-професійна програма визначає зміст підготовки здобувачів

освіти та має забезпечувати набуття ними компетентностей і досягнення програмних результатів навчання, необхідних для подальшої професійної діяльності [1].

Методичні рекомендації щодо розроблення освітньо-професійних програм та навчальних планів у сфері фахової передвищої освіти акцентують увагу на необхідності врахування потреб ринку праці та інтересів заінтересованих сторін під час формування змісту освітніх програм [2]. Водночас практика акредитації освітніх програм засвідчує важливість реальної, а не формальної участі роботодавців, здобувачів освіти та інших стейкхолдерів у їх розробленні й удосконаленні [3].

Отже, актуальним є пошук не окремих способів оновлення освітніх програм, а системного підходу до їх трансформації – від виявлення потреб роботодавців до оцінювання результатів підготовки випускників.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розроблення та оновлення освітньо-професійних програм регламентується нормативними документами у сфері фахової передвищої освіти та методичними рекомендаціями [1; 2]. Значна увага приділяється визначенню цілей ОПП, формуванню компетентностей і програмних результатів навчання, а також забезпеченню відповідності змісту програми потребам професійної діяльності.

Критерії оцінювання освітньо-професійних програм передбачають аналіз їх відповідності законодавству, потребам ринку праці, цілям підготовки здобувачів освіти та участі заінтересованих сторін у процесах розроблення й удосконалення програм [3]. Окремо наголошується на необхідності отримання та врахування пропозицій роботодавців і професійного середовища.

Зміни у підходах до акредитації також посилюють увагу до доказовості процесів удосконалення освітніх програм, зокрема до результатів моніторингу, зворотного зв’язку та врахування пропозицій учасників освітнього процесу [4].

Разом із тим практичним питанням залишається побудова цілісного механізму, який би поєднував потреби роботодавців із конкретними змінами у змісті освітньої програми та освітньому середовищі.

Наукова новизна. Наукова новизна полягає у запропонуванні циклічної моделі трансформації освітньо-професійної програми, яка поєднує аналіз потреб ринку праці та запитів роботодавців із формуванням компетентнісного профілю випускника, визначенням програмних результатів навчання, оновленням освітніх компонентів, розвитком сучасного освітнього середовища, практичною підготовкою та подальшим моніторингом результативності програми.

На відміну від одноразового перегляду навчального плану, запропонований підхід передбачає постійний цикл «аналіз → зміни → реалізація → оцінювання → коригування».

Виклад основного матеріалу. Практичною основою для формування запропонованого підходу став досвід ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки УДУНТ», отриманий під час реалізації грантового проєкту «Впровадження сучасних технологій 3D-друку в підготовці фахових молодших бакалаврів для підприємств будівельної, машинобудівної та переробної промисловості» [5].

Проєкт розглядався не лише як можливість придбання сучасного обладнання, а як інструмент комплексного оновлення професійної підготовки та посилення її відповідності потребам підприємств.

1. Аналіз ринку та запитів стейкхолдерів

Першим етапом трансформації має бути визначення того, які компетентності потрібні роботодавцю сьогодні та які технології використовуються у відповідних галузях.

У межах проєкту було організовано взаємодію із роботодавцями та іншими учасниками освітнього процесу. Під час проведених обговорень визначалися актуальні професійні компетентності, зокрема пов'язані із цифровим проєктуванням, використанням сучасного програмного забезпечення, адитивними технологіями, автоматизацією та сучасними виробничими процесами [5].

Такий підхід відповідає нормативним вимогам щодо залучення заінтересованих сторін до формування та вдосконалення освітніх програм [2; 3].

2. Формування профілю компетентностей випускника

Отримані від роботодавців запити мають бути переведені з рівня загальних побажань у конкретні компетентності та програмні результати навчання.

Логіка цього етапу може бути представлена так: потреба підприємства → професійне завдання → необхідна компетентність → програмний результат навчання → освітній компонент.

Саме на цьому етапі відбувається перехід від декларативної відповідності ОПП потребам ринку праці до конкретного змістового рішення.

Наприклад, якщо роботодавці визначають необхідність роботи з цифровими моделями, сучасними технологіями виготовлення та автоматизованим обладнанням, відповідні компетентності мають бути забезпечені конкретними освітніми компонентами, практичними завданнями та відповідним навчально-методичним забезпеченням.

3. Переформатування навчального змісту та освітнього середовища

Наступним етапом є практичне впровадження визначених змін в освітню програму.

У межах реалізації грантового проєкту було оновлено три освітньо-професійні програми, розроблено та оновлено навчально-методичне забезпечення, а педагогічні працівники пройшли відповідне навчання [5].

Важливим результатом стало створення сучасного навчально-виробничого середовища із використанням технологій будівельного

3D-друку. Придбання та введення в експлуатацію обладнання дало можливість поєднати цифрове проєктування, адитивні технології, автоматизацію та практичну підготовку здобувачів освіти [5].

Таким чином, трансформація ОПП не обмежується змінами у навчальному плані. Вона потребує одночасного розвитку кадрового потенціалу, навчально-методичного забезпечення, матеріально-технічної бази та практичної складової освітнього процесу.

4. Оцінювання та моніторинг

Завершальним етапом є оцінювання результативності внесених змін. ОПП не може вважатися остаточно сформованою після її затвердження, оскільки потреби ринку праці, технології та вимоги роботодавців змінюються.

Тому необхідно забезпечити постійний зворотний зв'язок від роботодавців, здобувачів освіти, педагогічних працівників та інших стейкхолдерів. Результати такого моніторингу мають використовуватися для подальшого коригування змісту освітніх компонентів, практичної підготовки та ресурсного забезпечення програми [3; 4].

На основі проведеної роботи модель трансформації ОПП можна представити як замкнений цикл:

Потреби ринку праці
↓
Аналіз запитів роботодавців та стейкхолдерів
↓
Компетентнісний профіль випускника
↓
Програмні результати навчання
↓
Оновлення освітніх компонентів
↓
Підготовка педагогічних працівників та сучасне освітнє середовище
↓
Практична підготовка і взаємодія з підприємствами
↓
Моніторинг результатів та зворотний зв'язок
↓
Подальше коригування ОПП
↓
Конкурентоспроможний випускник

Таким чином, конкурентоспроможність випускника є не окремим результатом оновлення навчального плану, а наслідком узгодженої роботи всіх складових освітньої програми.

Висновок. Трансформація освітньо-професійних програм має здійснюватися як системний і циклічний процес, у центрі якого

знаходяться потреби професійного середовища та результати підготовки здобувачів освіти.

Практичний досвід реалізації грантового проєкту продемонстрував, що ефективне оновлення ОПП потребує поєднання взаємодії з роботодавцями, визначення актуальних компетентностей, оновлення освітніх компонентів, розвитку сучасного освітнього середовища, підготовки педагогічних працівників та посилення практичної складової [5].

Запропонована модель дозволяє розглядати освітню програму не як статичний документ, а як систему, що постійно адаптується до змін професійного середовища. Саме такий підхід створює передумови для формування випускника, здатного застосовувати набуті компетентності у реальних виробничих умовах та відповідати актуальним вимогам роботодавців.

Література:

1. Про фахову передвищу освіту **:** Закон України від 06.06.2019 № 2745-VIII.
2. Як розробити освітньо-професійну програму та навчальний план**:** методичні рекомендації. Державна служба якості освіти України.
3. Критерії оцінювання освітньо-професійних програм фахової передвищої освіти**.** Державна служба якості освіти України.
4. Внесено зміни у перелік питань до звіту про самооцінювання освітньо-професійної програми**.** Державна служба якості освіти України, 2024.
5. Звіт про реалізацію проєкту «Впровадження сучасних технологій 3D-друку в підготовці фахових молодших бакалаврів для підприємств будівельної, машинобудівної та переробної промисловості»**.** ВСП «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки УДУНТ», 2026.
6. Акредитація освітньо-професійних програм у фаховій передвищій освіті: актуальні питання і практичні аспекти**.** Державна служба якості освіти України, 2026.